

ESI bülten 9/2015
24 Eylül 2015

Nihaî Amaca Hizmet Eden Bir Araç Mülteciler ve Orban'ın Haçlı Seferi

(1)

04 Eylül 2015 Cuma günü, Avrupa'daki mülteci krizinin en hazin anlarından biri yaşanıyordu.

Macar polisi, Budapeşte'de, binlerce mültecinin tren istasyonuna girmesini engelliyor, mülteciler de Avusturya'ya ulaşmak için otoyol boyunca yürümeye başlıyordu. Bu sırada Macar Başbakanı **Viktor Orban, Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Slovakya'dan mevkîdaşları** ile görüşmekteydi. Yapılan açıklamada,

"Avrupa'da yaşanmakta olan göç durumu nedeni ile binlerce insanın hayatını kaybetmesinden duyulan derin üzüntü"

dile getiriliyordu. Dört lider, AB'yi "Libya, Suriye ve Orta Doğu'daki sorunları çözmeye davet ediyor, ancak, kotalar veya külfet paylaşımı hakkında AB tarafından bağlayıcı bir düzenleme yapılmasını "kabul edilemez" olarak niteliyordu.

Almanya ve Avusturya ise aynı gün söz konusu mülteci grubunun Almanya'ya geçmesine yeşil ışık yakıyordu.

(2)

05 Eylül'de Münih'te çekilen ve basın tarafından yayınlanan görüntülerde **büyük kalabalıklar tarafından alkışlarla karşılanan mülteciler** yer alıyordu. Mültecilerin ellerinde ise Angela Merkel'in resimleri vardı.

Sonraları, Viktor Orban, yaşanmaktaki krizin sebebinin Almanya'nın mültecileri kabul kararı olduğu söylemini desteklemek için bu görüntüleri kullanacaktı.

Aslında Macaristan kendi sisteminin "kapasitesinin aşıldığı" ve "geminin dolduğu" gerekçesi ile, **üç ay önce (23 Haziran) tek taraflı olarak AB'nin ilticaya dair ilgili kurallarını askıya almıştı**. Bu nedenle, tüm yaz boyunca, yeni mültecilerin kabulü için -geç de olsa sınıra tel örgü çekmekten başka- hiçbir hazırlık yapmamıştı.

(3)

Aynı tarihte, Macar Başbakanı Balaton Gölü bölgesi yakınlarındaki Kötçse köyüne gelerek sadık partilileri ile her yıl düzenlenen "yurttaş pikniğine" katılıyordu.

Başkaları Macaristan'dan geçen mülteciler ile ilgili ne yapılacağına odaklanırken, Orban çok daha büyük bir konuyu gündeme getiriyordu. Onun hedef tahtasında, "Avrupa'ya hakim olmuş bir dönem" vardı ve bu dönem nihayete ermekteydi.

Orban, mülteci krizi kaosuyla başlayan eski dönemi bitirecek bu sürecin kendisi ve partisi için çok büyük bir siyasî fırsat sunduğunu düşünüyordu.

(4)

Kötçse'de düzenlenen toplantı basına kapalı cereyan etmişti. En önemli bölümü ise Viktor Orban'ın yaptığı konuşmaydı. Katılımcılarla görüşen bir Macar haber sitesine göre:

"Fidesz üyeleri açısından, Başbakan ve partinin lideri mülteci konusunda vitesi arttırarak içerideki ayrışmaları sonlandırmıştı. Orban'ın şevki ve takındığı mücadelecî tavır, 2014'te yaşanan iç çekişmelerden dolayı partiye inancını yitirenlerin dahi iyimserlik hissetmelerini sağlamıştı."

Sonraları Orban, yaptığı konuşmayı, gururla, Başbakanlık resmi internet sitesine koyacaktı.

(5)

Macar lider söze gerçeği en açık ve yalın haliyle açıklama vaadiyle başlıyordu:

"İltica ve göç hususlarında bir iki şey paylaşmak istiyorum ancak bunu -kamuya açık bir toplantıdaki gibi değil- değişik bir üslûp ve şekilde yapacağım. Siyasetçilerin her zaman kullandıklarından farklı ifâdeler ile fikrimi açıklayacağım...."

(6)

Son yıllarda gelişen duruma atfen Başbakan şöyle diyordu:

"Köktencilerin "Haçlı Seferi", benim gibi ılımlıların ise "Avrupa'nın İslamlaşması" adlandırdığı sorununun yarattığı zorlu bir durum ile karşı karşıyayız. Artık bunu tespit etmek, dile getirmek, gidişatı durdurmak ve tam tersine sonuçlar verecek bir siyaseti hayata geçirmek gerek."

Orban, Macaristan'ın ve ülkenin lideri olarak da özellikle kendisinin Avrupa'nın diğer devletlerine, bir nevî yol göstericilik yapmalarının şart olduğundan dem vuruyordu:

"Sadece Macaristan'da değil, bütün Avrupa'da insanlar, Yüce Rab'bin bize bu denli yardımcı olmasından dolayı, Macarlardan -ve bu ülkenin seçilmiş liderlerinden- bildiklerini onlara aktarmamızı istiyorlar."

(7)

Ve Orban açıklamaya başlıyordu:

"Göçmenler ülkelerimize sel gibi akmakta: bir işgal dalgası bu. Tel örgüleri aşılıyorlar, geliyorlar. Bizim kanaatimize göre aradıkları güvenli bir sığınak değil ve gerçekte hayatî bir tehlikeden de kaçmıyorlar."

(8)

Başbakan tabloyu böyle çiziyor ve gerçek sebebi söylüyordu. Bu kriz Suriye'deki savaş nedeni ile değil, Batı'nın insanların beklentilerini sorumsuzca arttırmasından ve tutamayacağı sözler vermesinden dolayı yaşanıyor:

"Bizim yaşadığımız hayatı yaşamak istiyorlar. Buna şaşırılmamalıdır. Hanımefendiler, Beyefendiler, yıllarca onlara dünyanın küresel bir köy olduğunu öğrettik ve anlattık... Nerede yaşıyor olursa olsun her bireye eşit uygulanan evrensel insan haklarından bahsettik..."

Küresel, evrensel insan haklarını ilan ettikten, ideolojimizi onlara dayattıktan bilgi edinme özgürlüğünü herşeyin üstüne koyduktan ve onların evlerine kendi şöhretlerimizi soktukten sonra, şimdi bizim kapımızı çalıyor olmalarına şaşırıyoruz."

(9)

Orban'a göre göçmenler çocuklarının hayatını riske atabilecek kadar kalpsizdi:

"Şimdi söyleyeceklerim sert gelebilir, kimseyi üzmem istemiyorum ve verebileceğim rahatsızlıktan dolayı da özür diliyorum. Hepimiz o küçük çocukun plajdaki resmini gördük. Kalbi olan herkese dokunur bu resim ama yine de şunu sormak lâzım: Bu küçük yavruyu kim öldürdü? Cevabı da verelim o zaman: annesi ve babası!"

(10)

Bu noktadan sonra, Başbakan konuşmasına farklı bir tonda devam ediyor ve bu krizin nasıl bir fırsat kapısı açtığına defalarca altını çiziyordu. Orban, yaşanan süreci, "millî- Hristiyan ideoloji, düşünce şekli ve yaklaşımının sadece Macaristan'a değil tüm Avrupa'ya tekrar hâkim olması yolunda sunulmuş bir şans" olarak değerlendiriyordu. Macar lider yapacağı konuşmanın "özünde, tam da bu fırsattan bahsetmek" istiyordu.

Mülteci krizi bir "kimlik krizine" yol açıyordu. Bu bir yığın sorunu daha beraberinde getirebilirdi ancak Başbakan yine de "bu gördüğüm en iyi kimlik krizi" diyordu. Hatta şunları söylemekten de çekinmiyordu:

"Eğer bu konudan ve kendine has özelliklerinden bir kaç adım uzaklaşarak kavramsal boyutta olan bitene bakarsak, bu fikir düellosunda iyi çarpışmamız halinde milli kimliğe ve Hristiyan kimliğine liberal kimlik karşısında yitirdikleri itibarı yeniden kazandırmak için büyük bir fırsat yakaladığımızı görürüz."

(11)

Macaristan bu alanda önderlik etmeliydi çünkü sadece bu ülkede gereksinim duyulan önlemler rahatça tartışılabiliyordu:

"Avrupa siyaset sahnesinde bu kelimeleri telaffuz etmek imkânsız ve hatta böylesi bir çaba hayatî tehlike yaratacak cinsten. Kısacası, bu tartışma Macaristan'a has bir lüks aslında..."

Oturup bu tür konular hakkında fikir teatisi yapmak Avrupa'nın başka bir ülkesinde olası değil. Ne Almanya'da ne de Fransa'da böyle bir toplantı düzenlenemez. Bu konuları dile getirmek Polonya'da bile risk."

(12)

"Bence şimdilerde bir dönemin sonunu yaşamaktayız: kavramsal ve ideolojik bir dönemin sonu. Her türlü iddia ve abartıdan kaçınarak, aslında söz konusu dönemi "liberal saçmalık" olarak tanımlamak mümkün. Sona eriyor bu dönem, aynı anda hem büyük bir risk yaratarak hem de büyük bir fırsat kapısı açarak."

Orban'a göre Macaristan istisnasının sebebi ise kendi hükûmetiydi:

"Bugün Avrupa'yı liberaller ele geçirmiş vaziyette. Sakın yanılmayın, Avrupalı muhafazakârlar bile içinde bulunulan şartlarda liberal addedilebilir. İstediklerinden değil ama baskıya maruz bırakıldıklarından dolayı öyleler aslında. Çünkü hâlihazırda muhafazakârların düşünce ve politikalarını yorumlayan, aktaran kanalların çoğu liberallerin elinde."

(13)

Macar Başbakan liberalizmin Avrupa'yı, -mantık dışı cömertliği nedeni ile- zayıflattığı ve korunmasız kıldığı kanaatindeydi:

"Avrupalılar kendileri iyi insanlar olmak tanımlamak istiyorlar...Liberaller de öyle. İyi insanın ne olduğuna dair bir fikirleri de var... dolaşım özgürlüğü, evrensel insan hakları vs. Yaşadığımız felakete sebep olan şeyler tam da bu fikirler."

"Bugünden sonra Avrupa'da kendimizi hem liberal anlamda iyi olarak tanımlamak hem de refah içinde yaşamak mümkün değil. Tarih boyunca zenginin zayıflığı tehlikeye işaret etmiştir...Çünkü birinin gelip sizin zayıf olduğunuzu fark ederek elinizdekini alması bir an meselesidir."

(14)

Pekiye, gereken neydi? El cevap: muhafazakâr, liberal olmayan, aile ve millet merkezli yeni bir kimlik:

"Hristiyan kimliği bizlere önem ve öncelik sıralaması açısından net bir tablo sunuyor. Herşeyden önce çocuklarımızdan sorumluyuz, sonra da anne-babamızdan. Bunlar diğerlerinden önde. Köyümüzde veya şehrimizde beraber yaşadıklarımız geliyor arkadan. Tabii nihayetinde de ülkemiz. Diğer insanlar en sonda."

"Hristiyan düşünce yapısını, merhamet ve anlayış odaklı olmakla birlikte bu öncelik sırasını gözetmeyen politikalar yansıtamaz."

Uluslararası arenaya gelince, Orban dış siyasetin "her zaman para, petrol ve ham madde odaklı" olduğuna dikkat çekiyordu:

"Kabaca ifade etmek gerekirse, liberal dış siyasetin küresel yansıması organize bir iki yüzlülükten ne bir az ne bir fazla."

(15)

Bu liberal olmayan yeni dönem gündelik hayata yön verecek yeni temel değerleri haiz olmalıydı. Orban, bu amaçla yeni kavramlara atıfta bulunuyordu:

"gündelik vatanseverlik. Bu entellektüel tabiatlı bir kavram değil. Bir nevî yaşamsal içgüdü, ya da her gün tekrarlanan bir alışkanlık: yani, markete gidince Macar ürünlerini almak veya işe alım yapılacağı zaman bir Macarı tercih etmek şeklinde tezahür eden bir refleks."

Gençlere öğretilmesi gereken tam da buydu.

(16)

Bu değerleri güçlendirmek için –ilticaya hak kazananlar da dahil- bütün Müslümanların gelişinin önüne set çekmek gerekiyordu. Bu, "Macaristan'ın ve tüm Avrupa'nın, etnik ve kültürel yapılarını korumak" şarttı:

"Becerikli, tecrübeli ancak ümitvar olmayan ve artık siyaset sahnesinin ön saflarında yer almayan Avrupalı bir siyasetçi ile yaptığım sohbeti aktarmama izin verin. Kendisi bana Macaristan'da kayda değer miktarda bir Müslüman topluluğu istememek ile neyi kastedtiğimi sordu. Ben de bu cümleyi normal, günlük kullanımda ifade ettiği anlamı ile sarf ettiğimi söyledim. Söz konusu siyasetçi, böyle birşeyin dile getirilemeyeceğini belirtti. Ben de nedenini sordum."

(17)

Bu Orban'ın ulusu için kazanmak istediği bir savaşı:

"Eğer Macarlar [Müslüman göçünü] arzu etmiyorlarsa, onları bunu kabul etmeye kimse zorlayamaz. Son tahlilde –hep bu noktaya odaklı olmalıyız- evet son tahlilde, kazanmak zorunda olduğumuz savaş tam da bu."

(18)

Orban liberalizm ile savaşta Macaristan'ın müttefiklere ihtiyaç duyduğunu da açıklıyordu:

"Avrupa'da bizim gibi düşünenler yeterli sayıda mı değil mi? Bunu anlamalıyız. Evet, her ülke kendi etnik ve kültürel yapısını istediği gibi değiştirme özgürlüğüne sahip ancak hiçbir ülke ya da AB başka bir ülkeyi böyle bir değişime zorlayamaz. Bugün iyi bir konumdayız. Sağlam durmalı ve iyi bir savunma yapmalıyız."

Yukarıdaki resimde aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi'nin lideri H. C. Strache'yi görüyorsunuz. Strache, *Orban'ın göç politikasının sıkı savunucuları arasında yer alıyor.*

(19)

Macar lidere göre, vizyon sahibi Avrupalı siyasetçilere fazlasıyla gereksinim duyuluyordu:

"Sağlıklı bir vatanseverlik yerine, pervasız, liberal ve karmakarışık bir uğultunun hakim olduğu bir ortamda, doğru, vatan merkezli ve ulus çıkarına kararlar almak yerine niye başka tür kararlar aldığımızı açıklamaktan aciz bir durumdayız."

Liberal olmayan bu yeni mesaj iyi pazarlanmalıydı:

"Kötü haber şu ki, yaptığımız iş, modern, cool, moda'ya uygun ve yüksek kaliteli olarak algılanmak zorunda."

(20)

Orban sadece bu yeni dönemin taleplerini anlayan liderlerin ayakta kalacağına inanıyordu. Kısa bir süre önce, Temmuz 2015'te, Macaristan Başbakanı iyi bir siyasetçinin geleceği iyi okuması gereğine "Siyaset sahnesinde başarılı olanlar doğru sonuçlara daha hızlı ve cesur bir şekilde varanlardır" sözleriyle vurgu yapmıştı.

Ona "diktatör" diyenleri ciddiye almamak lâzımdı. Ne de olsa onlar büyük resmi ıskalıyorlardı.

(21)

03 Eylül 2015'te Orban, Brüksel'de düzenlenen bir basın konferansında şöyle konuşuyordu:

"Biz Macarlar, korku içindeyiz. Avrupa'da herkes korku içinde. Hepimiz Avrupa'nın liderlerinin -ki aralarında başbakanlar da var- duruma hâkim olmadıklarını gözlemliyoruz."

Angela Merkel ile karşılaştığında gülümsüyordu. *Die Presse*'de yayınlanan söyleşisinde "Macar Anayasası'na göre Almanya Şansölyesi her zaman haklıdır" diyerek hicvi elden bırakmıyordu. Ama, Merkel'in sığınmacılar konusundaki düşüncelerini "delilik sınırında" diyerek eleştirmekten çekinmiyordu. Bu mesajı sürekli tekrar etmeye devam ediyordu.

(22)

Tekrar ettiği bir şey daha vardı, o da bu krizin geldiğini gören tek kişi olduğuydu.

Haziran 2015'te, Orban Macaristan'da göç konusunda "ulusal çapta bir istişare" gerçekleştirmişti. Her eve bir anket gönderilmişti. Neticede Orban, Macarların kendisi ile aynı fikirde olduğunu tespit ederek şu sonuca ulaşmıştı: "Macar ailelerine destek olunmalı, göçe değil!"

Orban'a göre, söz konusu olan Avrupa denilen oluşumun geleceğiydi.

(23)

Mülteciler konusunda ne yapılması gerektiğini bilen tek kişinin de kendisi olduğunu iddia ediyordu, Macar lider... Mülteciler oldukları yerde yani kamplarda (her ne kadar Türkiye'de Suriyeli mültecilerin % 90'ı kampların dışında olsa da) kalmalıydılar.

12 Eylül'de Bild Zeitung'a verdiği demeçte Orban, AB'nin "her hafta Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ithafen kutsal kilise ayinleri düzenlemesi" ve böylesine çok mülteciyi barındırdığı Türkiye'ye şükranlarını sunması gerektiğini söylemişti.

AB Türkiye'ye daha fazla para vererek yardım etmeliydi. Mültecilerin buldukları yerde kalmalarının sağlamanın bedeliydi bu...

(24)

Pekiye, diğer Avrupa liderlerinin –muhafazakâr liderlerin bile- önerilerini akıldışı olarak niteleyen ve geçmişin bağınaz dünyasına dönmeyi amaçlayan bu adam kim? Onu harekete geçiren dürtüler neler?

1988'de 25 yaşında olan Viktor Orban Fekete Doboz (Kara Kutu) adlı **televizyon programında kendisi ile yapılan söyleşide** gençliğinden ve ilk siyasî tecrübesinden şöyle bahsediyor:

"Komünist Gençlik Ligi (KISZ) bünyesinde oldukça aktiftim. Ortaokul üçüncü sınıfa kadar, bu seviyedeki KISZ örgütlenmesinde sekreterlik yaptım. Bu doğal bir durumdu... İyi hissediyordum, yaptığının doğru olduğuna inanıyordum... paramız ve etkinlik düzenleyebileceğimiz bir odamız vardı, herşeyi iyi yapacak imkâna sahiptik, öyleyse niye yapılması?"

(25)

Orban komünizmin hüküm sürdüğü yıllarında muhalifler arasında yer almıyor. Ancak 1989'da yaptığı **ünlü bir konuşmada**, kendine yeni bir çehre kazandırma fırsatına kavuşuyor. 1956'da Sovyetler tarafından devrilen ve iki sene sonra da idam edilen reform yanlısı komünist Imre Nagy'nin, iade-i itibar nedeni ile düzenlenen ikinci defin töreninde mikrofona geliyor.

Sadece komünizme değil, o sırada geçiş dönemini hazırlamakta olan reformcu komünistleri de hedefe oturtuyor. Sovyetlerin derhal Macaristan'ı terk etmesini istiyor.

Aslında bu kurnaz bir yaklaşım. Her ne kadar rejim değişikliğine yeşil ışık çoktan yakılmış ve Macar Sosyalist İşçi Partisi, Muhalefet Yuvarlak Masası adı verilen muhaliflerle geçiş dönemine dair görüşmelere bir süredir başlamış olsa da, zamanın ruhunu iyi yakalıyor Orban ve adını duyuruyor.

Üç hafta sonra dönemin Macar Dışişleri Bakanı Gyula Horn ve Avusturyalı mevkîdaşı, Macaristan'ı Batı komşusundan ayıran tel örgülerin sökülmesi ve mayın tarlalarının temizlenmesi çalışmalarına başkanlık ediyor. Demir Perde böyle yıkılıyor.

(26)

Bir gözlemci şunları yazıyor:

"Bu konuşma siyasi açıdan bir şaheserdi. Ancak tarihteki yeri ayrı bir soru. Neticede bunları söylemek için çok büyük bir cesaret gerekmiyordu. Macar Sosyalist İşçi Partisi Genel Sekreteri Grosz, Gorbaçov ile Sovyet birliklerinin çekilmesini görüşmeye çoktan başlamıştı. 1988 yılının sonlarına doğru ise söz konusu çekilmenin zamanı gelmişti, Ancak insanlar durumdan habersizdi ve Orban'ın konuşması onları heyecanlandırmıştı."

Orban o andan itibaren bir Jakoben olarak anılıyor. *Ancien régime* (Eski Düzen) nihayete eriyor ve yeni bir dönem başlıyor. O sıralarda itidâl bir erdem değil; taviz ise bir günah addediliyor.

(27)

Orban tam da bu sırada yeni bir kisveye bürünüyor, liberal bir kisveye!

Etkili Alman liberallerle ile temas kuruyor. Fidesz'in Liberal Enternasyonal'e yani Dünya Liberal Partiler Federasyonu'na katılmasına izin veriyor. Bugün liberalizme saldıran ve onu

Avrupa medeniyeti için varoluşsal bir tehlike olarak gören bu adam, 1992-2000 yılları arası Liberal Enternasyonal'in sekiz yıl başkan yardımcılığını yürütüyor.

(28)

08 Şubat 1992'de "Liberal Enternasyonal'e katılarak Fidesz uzun vadede Batı Avrupa'ya yönelimini teyit etmiş bulunuyor" diyor Orban.

Bir haber ajansı da şunu tarihe not düşüyor:

"Viktor Orban'a göre bölge ülkeleri arasında sadece Macaristan'da liberaller iktidardaki muhafazakâr hükûmete bir alternatif oluşturabilir...Orban ayrıca, Liberal Enternasyonal bünyesinde partisinin çalışmalarının liberalizm açısından önem taşıyan pragmatik sorunlara, mültecilere, insan haklarına, azınlıklara ve ekonomik özgürlüklere yönelik olacağını da belirtiyor."

(29)

İleri saralım. 2014 yazında, **Orban liberalizmin Macaristan'da yeri olmadığı ilân ediyor**. Liberal olmayan, Batı'nın benimsediği dogma ve ideolojilerden kopmaya hazır ve onlardan bağımsız hareket edebilecek bir devlet kurma" yolunda ilerliyor.

Rusya, Çin hatta Azerbaycan gibi liberal olmayan devletlerin başarılarına olan hayranlığını dile getiriyor.

(30)

Tabii ki dikkatli davranıyor Orban. En azından şimdilik. 2015 yazını, Angela Merkel'in Berlin'de koalisyon ortağı olan **Bavyera siyaset sahnesinin önemli partisi CSU (Hristiyan Sosyal Birlik) ile yakınlaşmaya harcıyor.**

(31)

Orban, 2014'te, geçmişini değerlendirdiği bir konuşmada **şu cümleleri sarf ediyor:**

"Fidesz içerisinde biz köktenci bir örgütlenmeydik -köktenci, komünizm karşıtı bir bağımsızlık hareketi. Köktencilikte nereye kadar gidilebileceğini, ne kadar derinlemesine bir değişim talep edilebileceğini çok tartıştık. Bu tartışmalarda kimse geçmememiz gereken sınırı net bir şekilde çizemiyordu. Bu nedenle olabildiğince köktenci davranmaya karar verdik..."

(32)

Böylece Orban, her türlü çelişkiyi güzelce bertaraf ediyor. Komünist bir gençten önce liberal, sonra muhafazakâr ve nihayet liberal olmayan bir milliyetçiye dönüşmesini böyle açıklıyor. Her durumda ortak özellik köktenci olması.

Şimdilerde, yani 05 Eylül 2015'te, Orban'a göre istikbâl "gündelik milliyetçilik"te. Ancak bunun "taze, alımlı, genç bir terminoloji" ile dillendirilmesi lâzım:

"vatansız ve millet odaklı gündelik hayat içgüdüleri, hayata dair tavsiye ve düşünceler, ve bunların temelinde oluşan her türlü toplumsal görüş, gündemdeki tartışmalarda yer bulmuyor. Ancak bu savaş meydanından kaçamayız. Eğer biraraya gelip bu savaşa girmezsek birşey farketmeyecek, çünkü karar yine savaş meydanında verilecek. Hanımefendiler, Beyefendiler, birlik olmalı, safları sıkılaştırmalı ve bu savaşı kazanmalıyız. Bu savaş önümüzdeki yılların programını oluşturacak.

(33)

O ve Macaristan, sola, liberalizme, göçmenlere ve Müslümanlara karşı yürütülecek bu savaşta Avrupa'ya öncülük etmeli! İşte Orban'ın yeni iddiası! Macar lidere göre, kimse yaşanan mülteci krizini çözemeyecek; ülkesinde ise kimse onu çözmeyi denediği için suçlamayacak.

Eğer inşa ettirdiği tel örgü işe yaramaz ise, suçlular da hazır: "Macarları sevmeyen" sol, Avrupalı "liberaller" ve saflıktan muzdarip muhafazakârlar.

Avrupa'da çoğunluğun, hakları umursamadığına inanıyor Orban. Diğer Avrupalı liderlerin hiçbirşeyin farkında olmamasından şikayetçi. Liberal olmayan, göç ve İslamlaşma karşıtı bir hareket şeklinde tezahür edecek yeni bir muhafazkârlığın doğacağından emin. Liberal olmamanın *cool* gösterilebileceğini düşünüyor.

Tüm bunlar göz önüne alındığında Viktor Orban açısından yaşanan krizin, -kendi tâbiri ile- çok iyi bir kriz olduğu gerçekten de su götürmüyor...